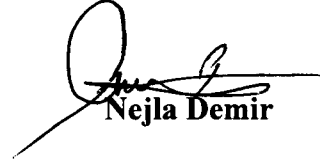

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla Demir

HEDEP Ağrı Milletvekili

İnsan Hakları Derneği Ağrı Şubesine mahpuslar yaşanan hak ihlalleri nedeniyle başvuru yapmışlardır. Bu başvurular doğrultusunda Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde 11.10.2023 tarihinde 9 mahpusla görüşme yapılmış ve ayrıca başvurularda eklenerek tespit raporu hazırlanmıştır.

Mahpuslar ile yapılan görüşmelerde tespit edilen hak ihlalleri aşağıdaki şekildedir:

Görüşülen mahpus F.G: Mahpus F.G ile avukat görüşme odasında görüşülmüş, hapishanede yaşanan ihlallere ilişkin geniş olarak bilgi alınmıştır. Beyanlarına göre, yaklaşık 37 yıldır hapishanede olduğunu, koşullu salıverilmesine 80 gün kaldığını, 2006 yılından bu yana Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 5 ameliyat geçirdiğini, 2011-2013 yılları arasında İstanbul Adli Tıp Kurumunda 3 ay kaldığını, Adli Tıp Kurumunca hazırlanan rapor doğrultusunda hapishanede "kalamaz" dendiğini ancak Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hapishanede "kalabilir" dendiğini, kafasında kist olduğunu, 1994 yılında hapishanede gardiyanlar tarafından uğradığı işkence nedeniyle kafasına demir çubukla vurulduğunu bundan kaynaklı kafasında damar ezilmesi olduğunu bu sebeple günde 2 aspirin kullanması gerektiğini ancak kullanılmadığını, boyun ve bel fıtığının olduğunu, 2011 yılında karaciğer ameliyatı olması gerektiği söylenmişken ameliyat edilmediğini, üç ayda bir film çekilmesi gerekirken filmlerinin çekilmediğini, Atatürk Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından kendisine verem olabileceğinin söylendiği ancak bu konuda herhangi bir tedaviye götürülmediğini ve tedavi edilmediğini, hali hazırda yaşadığı nefes darlığı rahatsızlığı dolayısıyla her akşam 3 adet nefes darlığı ilacı kullandığını, 2011 yılında anjiyo olduğunu, ağrıları ve kolunda uyuşukluk olmasına rağmen tedaviye devam ettirilmediğini, 2018 yılında Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesine getirildiğini, bu şikayetleriyle ilgili herhangi bir şekilde doktora götürülmediğini, görüşmenin yapıldığı gün dahi revir talepli dilekçe vermesine rağmen dikkate alınmadığını, odasında bulunan 3 arkadaşının dişlerinin dahi olmadığını tedavi giderlerine ilişkin masrafların mahpuslarca karşılanması halinde dahi tedaviye götürülmediklerini, geçen sene yaşadığı sağlık problemleri dolayısıyla Patnos Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunduğunu ancak sonuç alamadığını, bir bütün olarak yaşanan hak ihlalleri ile alakalı başvurularına herhangi bir dönüş yapılmadığını ifade etmiştir.

Görüşülen mahpus L.K.: Mahpus L.K ile avukat görüşme odasında görüşülmüş, hapishanede yaşanan ihlallere ilişkin geniş olarak bilgi alınmıştır. Beyanlarına göre 26 yıldır hapishanede olduğunu, koşullu salıverilmesine 4 yıl 5 ay kaldığını, 6 yıldır Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde olduğunu, kalp rahatsızlıkları nedeniyle anjiyo olduğunu, hipertansiyon, koah ve kolesterol hastası olduğunu, sağ elini kullanmakta zorluk çektiğini, boynunda, sol kolunda kasığında ve göbeğinde fitik olduğunu, ayağında menisküs ve çapraz bağ yırtığı olduğunu, kronik hastalıkları olmasına rağmen en son 2022 yılında hastaneye gittiğini, uzman doktorca "beloc" adlı kalp ilacını günde 2 defa kullanması gerektiği söylenmesine rağmen günde 1 defa olacak şekilde ilaç yazıldığını bu nedenle ayın yarısında ilaçsız kaldığını yeniden ilaç talebinde bulunduğu ise sistemden kaynaklı olarak ilacı yazdıramadığını, dış tedavisine başlayabilmesi için mevcut kronik rahatsızlıkları ile alakalı branşlardan onay alması gerektiğini ancak talepleri kabul görmediğinden dış tedavisine de başlayamadığını, fizik tedavi için doktor olmadığını, 04.04.2022 tarihinde mahpuslara fiziki şiddet uygulandığını, bir mahpusun kolunun kırıldığını, şiddete maruz kalan mahpuslara disiplin cezası verildiğini, fiziki şiddetin yanı sıra psikolojik şiddetin de uygulandığını, açık görüşün 1 saatten yarım saate indirildiğini, yok yere 11 gün hücre cezası aldığını, 31.08.2023 tarihinde kadın mahpuslar M.K L.K N.B'ye uygulanan işkencenin ardından sebepsiz bir şekilde başlatılan 2 ayrı disiplin soruşturması neticesinde tüm siyasi mahpuslara biri 1 ay diğeri 2 ay olmak üzere toplamda 3 ay görüş yasağı verildiğini, memleketi olan Diyarbakır'a nakil taleplerinin dikkate alınmadığını ve nakil talebi başvurularının genel bir uygulama halini alarak reddedildiğini, duş için yalnızca 5 dakika su aktığını mevcut suyun ise vücutta sivilcelere ve alerjiye sebebiyet verdiğini, kantin fiyatlarının fahiş olduğunu, mevcut ürünlerin ise kalitesiz olduğunu, tek sosyal aktivitelerinde kullandıkları futbol topunun dahi 600 TL'ye satıldığını, yazılı başvuruların yok edildiğini bir bütün olarak yaşanan hak ihlalleri ile alakalı başvurularına herhangi bir dönüş yapılmadığını ifade etmiştir.

Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulan ve görüşme yapılan diğer mahpusların da benzer şikayetlerde bulunduğu ve mahpusların sistematik bir şekilde hak ihlallerine ve şiddete maruz kaldıkları ilgili rapora yansımıştır.

Ulusal ve uluslararası insan hakları hukukunda; mahpusların hakları ile ilgili oldukça gelişmiş standartlar olmasına karşın mahpuslar ilgili hakları ve düzenlemeleri doğrudan kullanamamakta, tutuldukları yerlerde bulunan yetkililer aracılığı kullanabilmektedir. Yetkililer, hapishane müdürleri, kaynağını uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve Anayasa'dan alan yasal düzenlemelere aykırı işlemler ve uygulamalar yapmaktadır. Bu durum mahpuslarda, ailelerinde, avukatlarında ve insan hakları örgütlerinde hapishane sistemine ilişkin ciddi güvensizlikler oluşturmaktadır. Bir bütün olarak bu saptamalar, hapis cezalarının infazında özgürlüğünden yoksun bırakılmanın kendi başına yeterli bir ceza olduğu gerçeğinin göz ardı edildiği ve gerek hapishanenin fiziksel koşulları ve gerekse uygulanan rejimin, çekilmekte olan cezanın şiddetini daha da arttırdığını göstermektedir. Mahpusluğun bu "ağırlaştırılmış" koşullarını etkin biçimde denetleyecek bir mekanizma bulunmamaktadır. Mahpusun avukat görüşü, arkadaş görüşü ve aile görüşlerinden mahrum bırakılması, yine dışarıyla iletişim bağı olan telefon, faks ve mektup hakkının engellenmesi gibi uygulamalar insanlık onuruna aykırı uygulamalardır. Mahpusun işkence ve onur kırıcı ceza işlemlerine maruz bırakılması demektir. BM Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 10. maddesinde açık bir şekilde "Özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişiler insani muamele ve

insanın doğuştan kazandığı insan onuruna saygılı davranış görme hakkına sahiptir” denilmektedir. Yine BM Mahpusların Islahı İçin Temel Prensiplerin 1. maddesinde; “Bütün mahpuslara doğuştan sahip oldukları insanlık onurunun ve değerinin gerektirdiği saygıyla muamele yapılır” denilmektedir. Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde insanlık onuruna yakışır muamele yapılmamakta ve mahpuslar şiddet, hakaret ve kötü muameleye ve hak ihlallerine maruz kalmakta, hasta olanların tedavileri aksatılmakta, iletişim ve bilgi edinme hakları engellenmektedir.

Bugün aldığımız bir habere göre, Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulan Çekdar Ödüngit, ailesiyle yaptığı telefon görüşmesinde yaşadığı hak ihlallerini anlatmış. Ödüngit'in kardeşi ağabeyinin her gün koğuşlarına baskın düzenlendiğini aktardı. Baskında kitapların ve eşyaların dağıtıldığını kaydeden Ödüngit, ağabeyinin "Birçok eşyamızı aldılar, diğerlerini kullanılamaz hale getirdiler" dediğini aktardı. Ağabeyinin "Patnos Hapishanesinde hasta mahpusları zamanında hastaneye götürmüyorlar. Götürdükleri zaman da zorluk çıkarıyorlar. Bu durumdan dolayı bazen hastaneye gitmek istemiyorlar" dediğini aktardı.

Bu bağlamda;

1. Mahpus F.G'nin 37 yıldır hapishanede olmasına rağmen koşullu salıverilmesine 80 gün kaldığı halde neden serbest bırakılmamıştır?
2. Mahpus F.G'nin 2011-2013 yılları arasında İstanbul Adli Tıp Kurumunda 3 ay kaldığı dönemde yapılan değerlendirme sonuçları ve bu değerlendirmelere göre alınan önlemler nelerdir?
3. Mahpus F.G'nin beyanlarına göre 1994 yılında uğradığı işkence nedeniyle kafasına demir çubukla vurulduğu iddiasıyla ilgili olarak neden daha önce bir soruşturma başlatılmamıştır?
4. Mahpus F.G'nin sağlık sorunlarına ilişkin olarak, doktor raporlarına rağmen neden tedavi süreçleri başlatılmamış ve ilaçları düzenli bir şekilde verilmemiştir?
5. Mahpus L.K'nin 26 yıldır hapishanede olmasına rağmen sağlık sorunlarına yönelik tedavi ve rehabilitasyon süreçleri neden başlatılmamıştır?
6. Mahpus L.K'nin ifadesine göre fiziki ve psikolojik şiddet olayları sonrasında disiplin cezalarına maruz kalan mahpuslara yönelik alınan önlemler ve yapılan soruşturmalar nelerdir?
7. Mahpus L.K'nin sağlık sorunlarına yönelik ilaç taleplerinin karşılanamaması konusunda alınan tedbirler ve çözüm önerileri nelerdir?
8. Mahpusların aileleri ile yapabildikleri telefon görüşmeleri ve iletişim hakları ile ilgili alınan önlemler ve iyileştirmeler nelerdir?
9. Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde mahpuslar arasında yaşanan kitap dağıtım sırasında meydana gelen olaylar ve kitapların dağıtılmasının engellenmesi konusunda soruşturma başlatılmış mıdır?
10. Mahpusların sağlık sorunlarına yönelik olarak Patnos Cumhuriyet Başsavcılığına yapılan suç duyuruları ve başvurulara yanıt verilmeme gerekçesi nedir?

11. BM Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi ve BM Mahpusların Islahı İçin Temel Prensipler çerçevesinde hapishane yönetimine ilişkin alınan tedbirler ve iyileştirmeler nelerdir?
12. Mahpuslar arasında görüş yasağına maruz kalanlara yönelik olarak alınan önlemler ve bu yasağın süresi ile ilgili detaylar nelerdir?
13. Mahpusların yazılı başvurularının yok edildiği iddialarıyla ilgili olarak herhangi bir soruşturma yapılmış mıdır veya yapılacaktır?
14. Hapishane koşullarındaki kantin fiyatları, yemeklerin kalitesi ve mahpusların temel ihtiyaçları konusunda önlem alınmamasının gerekçesi nedir?
15. Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde mahpusların aileleriyle gerçekleştirdikleri açık görüş süreleri ve iletişim hakları ile ilgili yaşanan ihlallerin son bulmamasının nedeni nedir?
16. Mahpusların fiziki ve psikolojik sağlıkları üzerinde olumsuz etkisi olduğu ifade edilen suyun kalitesi ile ilgili olarak uzun yıllardır devam eden şikayetlere rağmen gerekli iyileştirmenin yapılmamasının gerekçesi nedir?
17. Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde yaşanan fiziki şiddet olayları ve mahpuslara uygulanan disiplin cezaları sonrasında alınan önlemler nelerdir?
18. Çekdar Ödünge'tin ailesiyle yaptığı telefon görüşmesinde ifade ettiği hak ihlalleri ve baskınlar hakkında bir soruşturma başlatılmış mıdır?
19. Mahpusların hakları ve güvenlikleri konusunda eğitim almış personel sayısı kaçtır? 2002/2023 yılları arasında Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesinde yaşanan şiddet, yaralama, ölüm ve hak ihlali sayısı nedir?
20. Mahpusların yaşadığı hak ihlalleri, şiddet olayları ve genel hapishane koşulları ile ilgili olarak gelecekte alınması planlanan tedbirler ve iyileştirmeler nelerdir?